



زانكۆی سه لاجه دین – ههولیر
Salahaddin University-Erbil

نأكار لای نیته

پروژهی ده رچوونه

پیشکەش به به شی (فەلسەفە) کراوه، وهک به شیک له پیداو یستیه کانی
به دهسته هینانی پروانامه ی به کالۆریۆس له زانستی (فەلسەفە)

ئاماده کراوه له لایهن:

شیروان نامیق

به سه ره رشتی:

م.ی. هه ژان ملا حمدا مین

خه لک نایانه وی راستییه کان بزنان
بو ئه وهی وه همه کانیا ن نه شکیت.

فریدریک نیتچه

نهم توپژینه‌ودهیه پیشک‌شه به :-

* به‌شی فه‌لسه‌فه‌ی زانکوی سه‌لا‌حه‌دین.

* ماموستاکانم.

* دایک و باوک و خیزانه‌که‌م.

* پیشک‌شه به کتیبخانه‌ی کوردی و ده‌وله‌مه‌ندکردنی.

* پیشک‌شه به هموو خوینه‌ران و فی‌رخوازانی فه‌لسه‌فه و تینووانی
زانست.

سوپاس و پيژانين :-

* بۆ سه رپه رشتياري تويژينه وه كه م.م.ي.هه ژان ملا حمدامين.

* بۆ دايك و باوكي خوشه ويستم و خيزانه كه م.

* بۆ سه رجه م مامۆستاكانم له پيگه ياندن و په روه رده كردنم.

* هه موو ستافي كتبخانه ي كوليژي ئاداب. بۆ هاريكاريكردن و دهسته به رکردني سه رچاوه كان.

پیرست

۶	پیشه کی
۶	پوخته ی توژیینه وه
۸	<p style="text-align: center;">به شی یه که م :- دهر وازه ی تیوری</p> <p>ته وهره ی یه که م :- گرینگترین ره هنده کانی توژیینه وه</p> <p>ته وهره ی دووهم :- گرینگترین چه مکه کانی توژیینه وه</p>
۱۰	<p style="text-align: center;">به شی دووهم :- دهر وازه یه ک بۆ ئاکاری نیتچه</p> <p>ته وهره ی یه که م :- نیتچه و دووباره بوونه وه ی شته کان</p> <p>ته وهره ی دووهم :- ره خنه ی نیتچه له دووباره بوونه وه ی ئاکاره کان</p> <p>ته وهره ی سنییه م :- نیتچه و ره خنه گرتن له ئایینی مه سیحیییت</p>
۱۹	<p style="text-align: center;">به شی سنییه م :- پیکهاته کانی ئاکار له لای نیتچه</p> <p>ته وهره ی یه که م :- ئاکار وه ک هیز</p> <p>ته وهره ی دووهم :- ئاکاری پیاوی بالا</p> <p>ته وهره ی سنییه م :- ئاکار وه ک ئیراده</p>
۲۶	ئه نجام
۲۷	سه رچاوه کان

پوختہی توئژینہوہ :-

ئەم توئژینہوہیە باس لە ئاکار لای نیتچە دەکات و ھەول دەدات ئاکارەکی بە خوینەرانی ئاشنا

بکات

ئەم توئژینہوہیە پیکھاتووہ لە پیشەکی سی بەشی سەرەکی ئەنجام

لە بەشی یەکەم، تەوہرە یەکەم، باس لە دەروازە ی تیوری توئژینہوہکە دەکەین و، پاشان لە تەوہرە ی دووہمدا، باس لە گرینگترین چەمکەکانی توئژینہوہ دەکەین. ئەم چەمکانە ی کە زۆرتەری چالاکیان لەسەر دەبیت لە تیکرای توئژینہوہکەدا. لەم بەشەدا دەروازە یە ک بو خوینەر دەکەینەوہ تا خوینەر ئاشنا ببیت بە ئاکار لای نیتچە.

پاشان لە بەشی دووہمدا، ھەول دەدەین خوینەر ئاشنا بکەین بە ئاکار لای نیتچە.. کە وەکوو دەروازە یە ک وایە بو تەواوی توئژینہوہکەمان. لە تەوہرە ی یەکەمدا، باس لە نیتچە و دووبارەبوونە ی ئاکار دەکەین. لە تەوہرە ی دووہمدا باس لە رەخنە ی نیتچە دەکەین. وە لە تەوہرە ی سییەمدا باس لە نیتچە و ئاکاری مەسیحییەت دەکەین..

وہ لە بەشی سییەمدا، ھەول دەدەین خوینەر ئاشنا بکەین بە پیکھاتەکانی ئاکاری نیتچە.. لەم بەشەدا بە قوولی دەچینە ناو باسەکە. — لە تەوہرە ی یەکەمدا، باس لە ئاکاری وە ک ھیز دەکەین. وە لە تەوہرە ی دووہمدا، ھەول دەدەین باس ئاکاری پیاوی بالا دەکەین. — پاشان لە تەوہرە ی سییەمدا، باس لە ئاکار وە ک ئیرادە دەکەین..

پيشه‌كى :-

ئاكارى نىچە بە ھۆى گرنگىيەكەى لە ھزرى فەلسەفى رۆژئاوادا سەرنجى پراكىشام.
بىرۆكەكانى بە تايبەت ئەوانەى پەيوەندييان بە ئەخلاقەو ھەيە، ھەم ئالۆزن و ھەم مشتومپريان
لەسەرە، ئەمەش پالئەرىك بوو بۆ ئەو ھى زياتر لىيان بكوئمەو.

ھەرودھا ئەو ھەولانەى كە نووسىنەكانى نىچە ھىنايە ئاراو، رۆلىكى بەرچاويان ھەبوو.
زۆر جار كارەكانى پىويستى بە لىكدانەو ھە شىكارى ورد ھەيە، كە لە رووى فىكرىيەو بە ھاندەرم
زانى. سەرەراى ئەو ھەش، گەرانەكانى لە بابەتەكانى ھەك تاگەرايى، ئىرادەى دەسلەلات و ئەخلاقدا
رەنگى دەدايەو ھەگەل نىگەرانيە فەلسەفى و شەخسىيەكانى خۆم.

لەبەر ئەو، ھەول دەدەم بەم تووژىنەو ھەيە تىگەيشتىكى قوولتر لە بابەتەكە بەدەست بەينم.
نووسىنى تووژىنەو ھەيەك لەسەر ئاكارى نىچە رىگەى پىدام بە شىو ھەيەكى رەخنەگرانە ھەلسەنگاندن بۆ
تىورىيەكانى بگەم و دىدگاي خۆم پىشكەش بگەم. كە ئەمەش پىويستىيەكى گرینگە بۆ فەلسەفە لە
ئىستادا.

ھەرودھا ئەو ھەشم لەبەرچاو گرت كە دەتوانم بە پىشكەشكردنى تىروانىن و شىكارىيەكى تازە
لە بوارى فەلسەفەدا بە ئەنجامى بگەيەنم. كارەكانى نىچە ھەك خالى دەستپىك بۆ پرسىيارە فەلسەفەيە
فراوانترەكان، ھەك سروشتى بەھاكان، سروشتى مرؤف و بناغەكانى ئەخلاق، كە بە ناچارىم زانى.
بوون بە خالىكى گرینگ لە تووژىنەو ھەكەدا.

لە كۆتا خالدا ھىوادارم ئەم تووژىنەو ھەيە بىتە ھۆكارى بەرپابوون و دروستبوونى
كولتورىك تىايدا خوینەران و تووژەرانى كورد زياتر سەرنجى فەيلەسووف فرىدريك نىتچە بدەن و
زياتر لە روانگەى ئاكارەكەى بروان.

بەشى يەكەم / تەوەرەى يەكەم

دەرۋازەى تيۆرى :-

ھۆكارى تويژىنەوہ:

لەبەر ئەوہى فريديرىك نيتچە فەيلەسوفىكى گرينگە لە جىھاندا و ھەرۋەھا ئاكارەكەى پۆلىكى بەرچاوى ھەبووہ لە دەستەبەركردنى مەعرفە و پەخنەى تيۆرى. ليژەدا ئاكارى نيتچە جىگاي سەرنجە و ئەو دەولەمەندييەى كە لە ئاكارەكەيدا ھەيەتى بووہ ھۆكارى سەرەكى تويژىنەوہكەم لىي. بۇ ئەوہى خويىنەر ديدگايەكى جياوازترى بەرامبەر بە پرسى ئاكر بە گشتى ھەيىت.

گرينگى تويژىنەوہ:

گرينگى ئەم تويژىنەوہيە لەوہدا خۆى دەبىنيتەوہ كە؛ ھەولدانىكە بۇ ئاشناكردنى ئاكارى نيتچە لاي خويىنەرانى كورد. ئەگەرچى لە پابردوودا ھەول دراوہ فريديرىك نيتچە ئاشنا بكرىت بە خويىنەرانى كوردزمان بەلام گرينگى ئەم تويژىنەوہيەم لەوہدا خۆى دەبىنيتەوہ كە بە قولى ھەول دەدات تەواوى پىكھاتەكانى ئاكارى نيتچە شى بكاتەوہ. كە ئەمەش دەبىتە وەرچەرخانىك بۇ تويژىنەوہى فەلسەفى.

پرسىارى تويژىنەوہ:

سەرەكيتىرىن پرسىارى ئەم تويژىنەوہيە، برىتییە لەوہى ئاخۆ ئاكارى نيتچە چىيە؟ و چۆن شى دەكرىتەوہ؟ وە چۆن ھەول بدرىت مېتۆدىك بەكار بەيىن بۇ ئەوہى ئاشنايەتى لەگەل ئاكارەكەيدا دروست بكەين. نيتچە بە پەخنەگرتن لە ئاكارى باو دەبىت بە فەيلەسوفىكى جياواز لە تراپىسيۆنى فەلسەفەدا. لەبەر ئەوہ، پرسىارى سەرەكى تويژىنەوہكەمان دەبىت بە ئەوہى ئاخۆ ئاكار لاي نيتچە چۆنە و چۆنىش خويىندەوہى بۇ كراوہ.

مېتۆدى تويژىنەوہ:

لەم تويژىنەوہيەدا ھەولم داوہ، مېتۆدى شىكارى بەكار بەيىم. لەبەر ئەوہى ئەم تويژىنەوہيە ھەول دەدات پرسىە سەرەكییەكانى ناو ئاكارى فريديرىك نيتچە شى بكاتەوہ. ليژەدا ئىمە دەتوانىن بە شىكردەنەوہى پرسە سەرەكییەكان بتوانىن ئاشتەوايىەكى جياواز و نويى درك پى بكەين و ھەول بەدين تەواوى بابەتەكە شى بكەينەوہ.

پیناسه کردنی گرینگترین چه مکه کانی توپژینه وه :-

مۆرآل سیسته میکه یان کۆمه لیک بیرۆکه یه بهر امبه ره هه له و چاکه . بابه تیبه به شیکه له لیکۆلینه وه ی فلسفه ی نه خلاق . به درپژابی میژوو ، فه یله سوفان و زانایان نه خلاق و مۆرالیان لیکۆلیوه ته وه و له چوار چپوه یه کی کۆمه لایه تی دیاریکر اودا تیگه یشتوو و پراهیان کر دووه

ئاکار :

له فلسفه فدا ئاکار نه و لقه ی لیکۆلینه وه یه که مامه له له گه ل پرسیاره کانی نه خلاق و نه و بنه مایانه ده کات که رهفتاری مرۆف به پیره ده بنه . چه مکه کانی راست و هه له ، باش و خراب ده کۆلیته وه و هه ولده دات چوارچپوه یه که بو تیگه یشتن و هه لسه نگاندنی دووپریان و بریاره نه خلاقیه کان دابین بکات . ئاکار ورد ده بیته وه له سروشتی به ها نه خلاقیه کان و سه رچاوه ی پابه ندبوونه نه خلاقیه کان و پاساوه یانه وه بو بنه ما نه خلاقیه کان . فه یله سوفانی بواری ئاکار ئامانجیان لیکۆلینه وه و پیشکه شکردنی رینماییه له سه ره نه وه ی که چون تاک و کۆمه لگا کان ده بیته هه لپژاردنی نه خلاقیه بکه ن ، به ره و پیشبردنی ئیستدلالیکی نه خلاقیه و رهفتاری نه خلاقیه . (هه مه وه ند حه یده ر ، ۲۰۲۰ : ۵۸).

ویستی هیژ :

له فلسفه فه ی نیچه دا "ویستی هیژ" چه مکیکی ناوه ندییبه که نوینه رایه تی هیژیکی بزوینه ری بنه ره تی له سروشتی مرۆفدا ده کات . نه و بیرۆکه یه ده گریتته وه که تاکه کان ئاره زووی زگماکی و بیوچانیان هه یه بو به کاره یسانی ئیراده ی خو یان و گه یشتن به ئامانجه که سییه کان و دووپاتکرده وه ی بالاده ستی به سه ره ژیانی خو یاندا . نیچه پیی وابوو نه م ئیراده بو ده سه لات بنه مای کردار و ته ماحه کانی مرۆفه ، هه موو شتیک له هه وله داهینه ره کانمانه وه تا به دواداچوونمان بو ده سه لات و کۆنترۆلکردن له قالب ده دات . ته نها په یوه ندی به هیژی جه سه ته ییه وه نییه به لکو درپژده بیته وه بو دو مه ینی فیکری و سۆزداری و کۆمه لایه تی . گه رانی نیچه بو ئیراده ی ده سه لات رۆلیکی گرینگ ده گێریت له تیگه یشتن له تیروانینه کانی سه باره ت به بوون و نه خلاقیه مرۆف . (مسته فا که ریم ، ۲۰۲۱ : ۴۳۲).

پیاوی بالا :

له فلسفه فه ی نیچه دا ، "سوپه رمان" یان "ئورمان" (Übermensch به ئەلمانی) (لالاند ، آندریه ، ۲۰۰۱ : ۴۵۲) — چه مکیکی دیده وانیه که نوینه رایه تی تاکیکی ناوازه ده کات که نه خلاقیه ئاسایی و نۆرمه کانی کۆمه لایه تی تیده په رینیت . سوپه رمان هیمای توانای مرۆفه بو به رزبوونه وه له سنووری به ها نه ریتییه کان و ئامیزگرنتی ئوتونومی که سی . (فه ره ج که مال ، ۲۰۱۹ : ۱۰۳۲)

دووبارەبوونەوہى ئەبەدى (Amor Fati) وەك نيچە پيشنيارى كردووه، ئەوہ پيشان دەدات كە ھەموو پروداوہەكانى گەردوون بە شيوہەيەكى بى سنوور دووبارە دەبنەوہ، ئەمەش وەك پەخنەيەك و تەھدایەكە لە تيگەيشتنى ئاسايى مرؤفەكان بۆ كات و نيتچە بوون وەك خولگەيى پيشكەش دەكات. نيچە ئەم چەمكە بە تايبەتى لە كتيبى "زاراتوسترا بەم شيوہەيە قسەى كرد" دەناسيئەت، كە كارەكتەرى زاراتوسترا وەك تاقىكردنەوہەيەكى بىركردنەوہ و تاقىكردنەوہەيەك بۆ ئاميزگرتنى ژيان دەيخاتە روو. ھەروہا بەرھەمەكانى ديكەى وەك "زانستى شاد" و "لە دەرەوہى چاكە و خراپە" ئەم بىرۆكەيە دەكۆلنەوہ. (نيتچە، ۲۰۱۷: ۲۴۹)

لە رووى فەلسەفییەوہ نيچە چەمكى "ئامور فاتى" پيشنيار دەكات، بانگەشە بۆ خۆشەويستى چارەنووسى مرؤف دەكات، لەوانەش بەرز و نزمەكانى. دووبارەبوونەوہى ئەبەدى بەھا نەريتییەكان تەھدایەك بە پرسیارکردن لە بەليني پزگاربوون يان تپەپانندن لە دەرەوہى ژيانى زەمىنى، ھاندانى تاكەكان بۆ دۆزینەوہى مانا لەناو بوونى سنوورداردا. جگە لەوہش ھاندەرى ھەستکردن بە بەرپرسیارىتتى مرؤفە بەرامبەر بە كردار و ھەلبژاردنەكانى، جەخت لەسەر ژيانى پەسەن و ھۆشيارانە دەكاتەوہ. (نيتچە، ۲۰۲۲، ۸۲)

ليكدانەوہەكانى دووبارەبوونەوہى ھەميشەيى جياوازن. ھەندىك بە شيوہەيەكى پستەيى سەيرى دەكەن، لە كاتىكدا ھەندىكى تر بە شيوہەيەكى ميتافۆرىك دەيبينن بۆ ئەوہى تەھدای بىروباوەرە ئاسايیەكان بكن. ھەروہا گرنگیەكى وجودى و دەروونى ھەيە، بەدواداچوون بۆ كاريگەريیەكانى بۆ ناسنامەى كەسى و بارودۆخى مرؤف دەكات. بەلام بە باوهرى نيتچە ئەم دووبارەبوونەوہیە بۆ جيگرەوہى بەھای باوى خودا و كات و بەھا باوہەكانە. (Nietzsche 2003 :52)

چەمكى دووبارەبوونەوہى شتەكان، يان دووبارەبوونەوہى ئەبەدى لەلایەن نيچە، نوینەرايەتى بۆچوونى بویرانە و ورووژینەر دەكات بۆ بىروباوەرە ئاسايیەكان سەبارەت بە كات و مانا و بوون. بانگەيشتى تاكەكان دەكات بۆ رووبەروو بوونەوہى پرسیارە بنەپەتییەكانى ژيانى مرؤف و بە بویرى و پەسەنايەتییەوہ پىرى وجودى خۆيان لەدەست نەدەن ئەمەش بە واتای دەستبەركردنى گۆشەنيگايەكى نوینى وجودى بۆ سرووشتى مرؤف و دۆخەكەى دەستبەر دەكات. (Kaufmann) 463 : (1954)

له گه‌ل بیرکردنه‌وه له چه‌مکی نیچه له ئامور فاتی، خوشه‌ویستی چاره‌نوس، بانگه‌وازه ناچارکه‌ره‌که‌ی بۆ ئامیزگرتنی چاره‌نوسی مرؤف به قبولکردن و دووپاتکردنه‌وه‌ی بیوچان دهرده‌که‌ویت. له یه‌که‌م نیگادا بیرۆکه‌ی خوشویستی چاره‌نوسی مرؤف به هه‌ستکردن به هیز و خۆراگری ناوه‌وه ده‌نگ ده‌داته‌وه، بانگه‌یشتی تاکه‌کان ده‌کات بۆ ئه‌وه‌ی به بویری و نیعمه‌ته‌وه رووبه‌رووی ته‌حه‌ددیاتی ژیان ببه‌وه. armanemili.com

به‌لام له‌گه‌ل قوولبوونه‌وه له فه‌لسه‌فه‌ی نیچه‌دا، ره‌خنه و ره‌خنه‌کان له ئامور فاتی سه‌ره‌له‌ده‌ن. له کاتیکدا که چه‌مکی ئامیزگرتنی چاره‌نوسی مرؤف په‌نگه له رووی تیوریه‌وه سه‌رنج‌راکیش بیت، به‌لام له پراکتیکدا، پیده‌چیت کاریگه‌رییه‌کانی هه‌بیت که پیوستی به لیکۆلینه‌وه‌ی وردتر هه‌یه.

سه‌ره‌تا و پیش هه‌موو شتیک، په‌نگه مرؤف پرسیار له ئه‌گه‌ری ده‌ستله‌کارکیشه‌وه و فه‌تالیزم که له ئامور فاتیدا هه‌یه، بخاته ژیر پرسیاره‌وه. پیده‌چیت ئاموزگارییه‌که‌ی نیچه بۆ خوشویستی چاره‌نوسی خۆی، بانگه‌شه بۆ قبولکردنی پاسیقانه‌ی بارودۆخه‌کان بکات، به‌بێ گویدانه سروشتی یان دهرئه‌نجامه‌کانیان. پیده‌چیت هه‌لوێستیکی لهو شیوه‌یه ئالۆزییه‌کانی ئەزمونی مرؤف و توانای سروشتی بۆ بریکار و گۆرانکاری له‌به‌رچاو بگریت. زهرده‌ش وه‌هادوا فریدیش نیچه ۲۰۲۲ چاپی دووهم

جگه له‌وه‌ش، له‌گه‌ل بیرکردنه‌وه له چه‌مکی ئامور فاتی، بیبایه‌خکردنی رواله‌تی به واقیعه‌کانی ئازار و زه‌بر و زه‌نگی مرؤفه‌کان دهرده‌که‌ویت. له کاتیکدا نیچه فه‌زیله‌ته‌کانی ئامیزگرتنی چاره‌نوسی مرؤف به خوشه‌ویستییه‌وه به‌رز دهنرخینیت، به‌لام گرنگه دان به‌وه‌دا بنیت که هه‌موو جووره‌کانی ئازار بهو جووره قبولکردنه به‌وه‌روو نابنه‌وه. پیشنیارکردنی پیچه‌وانه مه‌ترسی ئه‌وه ده‌کات که ئه‌و ئازار و ناره‌حه‌تییه قوول‌ه‌ی که زۆریک له تاکه‌کان به‌رگه‌ی ده‌گرن، بێ بایه‌خکردن یان که‌مکردنه‌وه‌یان هه‌یه.

جگه له‌وه‌ش جه‌ختکردنه‌وه‌ی نیچه له‌سه‌ر ئامور فاتی پرسیار له‌سه‌ر په‌یوه‌ندی نیوان قبولکردن و کردار ده‌وروژینیت. له کاتیکدا بێ گومان چاندنی خۆراگری و قبولکردن له به‌رامبه‌ر ناخۆشییه‌کاندا به‌هیزکه‌ر و به‌هیزکه‌ر و به‌رده‌وامه، به‌لام پیوستییه‌کی زۆر به په‌نگدانه‌وه‌ی ره‌خنه‌گرانه و به‌شداریکردن له‌گه‌ل ئه‌و واقیعه کومه‌لایه‌تی و سیاسییانه‌ی که ژیانمان له قالب ده‌ده‌ن، ده‌مینیته‌وه. ته‌نها ئامیزگرتنی چاره‌نوسی مرؤف به‌بێ هه‌ول‌دان بۆ گۆرانکاری، په‌نگه سیسته‌مه‌کانی سته‌م و نادادپه‌روه‌ری به‌رده‌وام بکات.

له کۆتاییدا، له کاتیکدا چه مکی ئامۆر فاتی له لایهن نیچه، تیروانینیکی به نرخ له باره ی بارودۆخی مروّف و گه ڤان به دوا ی مانادا پیشکەش ده کات، به لام بی سنوور و ئالۆزییه کانی نییه. له گه ل مملانیی مروّف له گه ل کاریگه رییه کانییدا، ئه وه ڤوون ده بیته وه که نزیکبوونه وه له چه مکه فه لسه فییه کان به چاویکی ڤه خنه گرانه، ناسینه وه ی ئه و نوانس و ناروونییانه ی که له ژیر ڤووی ڤووکاره که دان، شتیکی بنه ڤه تییه. ته نیا له ڤیگه ی لیپرسیینه وه و تیرومانیکی تونده وه مروّف ده توانیت ده ست بکات به تیگه یشتنی راسته قینه له ئالۆزییه کانی فه لسه فه ی نیچه و په یوه ندییه که ی به ژیانمانه وه.

رهخنهی نیتچه له دووبارهبوونهووی ناکارهکان :-

رهخنهی نیچه له ئەخلاق و ئەخلاقى نهریتی، بابهتیکی ناوهندییه له بهشیکی زۆری کاره فهلسهفیهکانیدا. ئەو ئالنگاری (challenge) ئەو شتانه دهکات که وهک سنووردارکردن و کهموکوپیهکانی سیستمی ئەخلاقى ئاسایی دهیبینیت، لهوانه ئەوانهه که لهسهه بنهمای نۆرمهکانی ئایینی و کۆمهلایهتی دامهزاون. نیچه له رهخنهکانیدا دیدگای بهدیل پیشکەش دهکات که جهخت لهسهه سهربهخۆیی تاکهکهسی و داهیتان و دووپاتکردنهووی ژیان دهکهنهوه. (نیتچه، ۲۰۲۰: ۹۳)

رهخنه له ئەخلاقى دووبارهبووهوه و باو ئەوهیه که نیچه رهخنه لهو شته دهگریت که به "ئهخلاقى کۆیله" یان "ئهخلاقى مهپ" ناوی دهبات، که پیی وایه زال بووه بهسهه بیری ئەخلاقى رۆژئاوادا. ئەو دهلیت سیستمی ئەخلاقى نهریتی، به تایبهتی ئەوانهه رهگیان له ئایینی مهسیحیدا ههیه، بههاکانی وهک خۆنهویستی، گوپرایهلی و خۆبهدهستهوهدان بهرهوپیش دهبن. به بروای نیچه ئەم بههایانه له عهقلیهتی نارهزایی و لاوازییهوه سهرههدهدهن، که ستهملیکراوهکان بهدوای بالادهستی ئەخلاقیدا دهگهپین بهسهه ستهمکارهکانیاندا. (نیتچه، ۲۰۲۰: ۱۱۲)

نیچه پیی وایه که ئەخلاقى کۆیله پلهبهندییهک دروست دهکات که هیز و داهیتان و باشی تاکهکهسی له بهرژهوهندی نهرم و نیان و یهکسانی بی بهها دهکات. ئەو پیشنیاری ئەوه دهکات که ئەم ئەخلاقه دهبیته هۆی سههروکتکردنی پۆتانسیلی مرووف و چهقبهستوویی کولتوور و کۆمهلگا. (نیتچه، ۲۰۲۰: ۱۲۰)

رهخنه له ئەخلاقى ئاسایی و تهقلیدی لهبهههیه که نیتچه ئەم ئەخلاقه به دژی ژیان دهیبینیت و ههروهها نیچه رهخه و ئالنگاری ئەو شته دهکات که ناوی دهنیت "ئهخلاقى ئاسایی" یان ئەخلاقى زۆرینه. ئەو دهلیت نۆرم و ریکهوتنه کۆمهلایهتییهکان سنووردارکردن بهسهه ئازادی و داهیتهری تاکدا دهسهپینن، لهبری ئەوه مامناوهندی و یهکسانی بهرهوپیش دهبن. ئەخلاقى ئاسایی، به روانگهی نیچه، رپگری له گهشهسهندنی تاکه ناوازهکان دهکات که خاوهنی ئیرادهی دهسهلاتن- پالنهه بۆ تیپهپاندنی بهربهستهکان و گهیشتن به گهورهی. (نیتچه، ۲۰۲۳: ۵۸)

نیچه رهخنه له عهقلیهتی مهپهکان دهگریت که بنهمای ئەخلاقى ئاساییه، که پیی وایه داهیتان و پیشکەوتن دهخنکینیت. ئەو بانگهشه بۆ ههلسهنگاندنهووی بههاکان دهکات که ئاههنگ بگپیت بۆ تاکایهتی و رهسهنایهتی و بهدواداچوون بۆ باشی. (نیتچه ۲۰۲۳: ۶۲)

رەخنەى نىچە لە ئەخلاق و بانگەوازەكەى بۇ "بە نرڭاندنەوہ بۇ ھەموو بەھاكان" وەك تەوہرى سەرەكى لە فەلسەفەكەيدا وەستاون. رەتكردنەوہى ئەخلاقى نەرىتى لە جەختكردنەوہدا دەرەكەوئىت كە ئەخلاق بە ھۆكارى مېژووئى و كولتورى و ئايىنى لە قالب دراوہ كە بوونەتە ھۆى سەركوئكردنى پۇتانسىل و داھىنەرى مرؤف. لە كاتىكدا رەخنەى نىچە لە ئەخلاق، بىر كردنەوہ و مشتومرئىكى بەرچاوى بەدواى خۇيدا ھىناوہ، بەلام پرووبەرووى چەندىن رەخنەى بەرچاوى دەبىتتەوہ.

يەكئىك لە رەخنە سەرەتايىيەكانى رەتكردنەوہى ئەخلاق لەلايەن نىچە، پۇتانسىلى رېژەگەرئىي ئەخلاقى و نىھىلىزمە. نىچە بە ھەلوەشاندىنەوہى چوارچىوہ ئەخلاقىيە نەرىتئىيەكان، تاكەكان بەبى رېيەرىكى روون بۇ رەفتارى ئەخلاقى بەجئدەھىلئىت. رەخنەگران دەلئىن بەبى بنەمايەكى ئەخلاقى ھاوبەش، كۆمەلگا مەترسى دابەزىنى بۇ ناو ئاژاوەگىرئى و ئانارشى ئەخلاقى ھەيە، كە ھەر شتئىك لەوئىدا دەروات.

جگە لەوہش رەخنەى نىچە لە ئەخلاق، بەوہ تۆمەتبار كراوہ كە لە رادەبەدەر رەشئىبىنى و نىھىلىستئىيە. وئىناكردنى ئەخلاق وەك ئامرازئىكى چەوساندنەوہ و كۆنترؤلكردن، چاوپۇشى لە رۆلى دەكات لە بەرەوئىشئىبىردنى يەكگرتووى كۆمەلايەتى و ھاوسۆزى و بەزەيى. رەخنەگران دەلئىن ئەخلاق سەرەراى ناتەواوئىيەكانى، وەك مىكانئىزمئىكى گرنى بۇ پەرورەدەكردنى پەيوەندئىيە مرؤئىيەكان و پاراستنى نەزىمى كۆمەلايەتى كار دەكات.

رەخنەيەكى دىكە لە رەخنەى نىچە لە ئەخلاق، شكستى ئەوہيە لە داينكردنى بەدئىلئىكى بژاردەيى. لە كاتىكدا نىچە بانگەشە بۇ دروستكردنى بەھا نوئىيەكان و سەرھەلدانى "ئۆبەرمئىنش" يان سوپەرمان دەكات كە ئەخلاقى تەقلئىدى تئىدەپەرئىتئىت، رەخنەگران دەلئىن دئىدگائى ئەو ناروون و ناعەمەلئىيە. زورجار چەمكى سوپەرمان وەك نوخبەگەرئىي و دەستتەكەوتوو بۇ زورئىنەى تاكەكان سەير دەكرئىت.

جگە لەوہش رەخنەى نىچە لە ئەخلاق تۆمەتبار كراوہ بەوہى كە لايەنە ئەرئىئىيەكانى رەفتارى ئەخلاقى وەك خۇبەخشى و مئىھرەبانى و دادپەرورەرى پشئىتگوى خستووہ. لە كاتىكدا نىچە دان بە پۇتانسىلى داھىنان و خۇسەلماندىن لە دەرەوہى سنورى ئەخلاقى نەرىتئىدا دەنئىت، بەلام مەيلى ئەوہى ھەيە چاوپۇشى لەو رېگائىانە بكات كە بەھا ئەخلاقىيەكان دەتوانن ئىلھامبەخش بن بۇ تاكەكان بۇ ئەوہى لە پئىناو چاكەى بەكۆمەلدا مامەلە بكەن و بەشدارى لە باشتكردنى كۆمەلگادا بكەن.

لە كۆتايئىدا، لە كاتىكدا رەخنەى نىچە لە ئەخلاق، تەحەداى بىر كردنەوہ و ورووژئىنەر پئىشكەش

به چوارچيويه ئه خلاقويه نه ريتويه كان دهكات، به لام بن سنور و رهخنه كانى نييه. پوتانسيلي
ريژه گه راى ئه خلاقى، نه بوونى به ديليكي بژارده و چاوپوشي له لايه نه ئه ريتويه كانى رهفتارى ئه خلاقى،
نيگه رانييه كى بهرچاون كه ئارگومينته كهى نيچه تيكده دن. له كاتيكداهلسه فه كهى بهرده و امه له
ئيلهامبه خشين بو مشتومر و بيركرده وه، به لام زور گرنگه كه به شيويه يه كى رهخنه گرانه
كاريگه ريه كانى بو تيورى و پراكتيكي ئه خلاقى ههلسه نكيندريت.

ره‌خنه‌ی فریدریش نیچه له ئایینی مه‌سیحی، لایه‌نیکی سه‌ره‌کی بیرکردنه‌وه و فه‌لسه‌فه‌که‌یه‌تی. ره‌خنه‌ی نیچه له مه‌سیحیه‌ت فره‌لایه‌نه و ره‌ه‌نده‌ جو‌راو‌جو‌ره‌کانی له‌خو‌گرتووه، له‌وانه‌ چوار‌چیوه‌ی ئە‌خلاق‌ی و کاریگه‌رییه‌کانی له‌سه‌ر ده‌روونناسی مرو‌ف و کاریگه‌رییه‌کانی له‌سه‌ر کولتوری پو‌ژئاوا. لیره‌دا چه‌ند لایه‌نیکی سه‌ره‌کی ره‌خنه‌ی نیچه ده‌خه‌ینه‌پوو:

ئه‌خلاق‌ی کۆیله: نیچه ده‌لیت مه‌سیحیه‌ت سیسته‌میکی ئە‌خلاق‌ی به‌ره‌وپیش ده‌بات که له‌سه‌ر بنه‌مای ئە‌وه‌ی ناوی ده‌بات "ئه‌خلاق‌ی کۆیله". ئە‌و ئە‌مه‌ له‌گه‌ل "ئه‌خلاق‌ی وه‌ستا" دا به‌راورد ده‌کات، که به‌هیز و ئا‌غایه‌تی و ده‌سه‌لاته‌وه ده‌به‌ستیه‌وه. به‌بروای نیچه ئە‌خلاق‌ی مه‌سیحی به‌های سیفه‌ته‌کانی وه‌ک خو‌نه‌ویستی و نه‌رم و نیان و به‌زه‌یی ده‌دات که وه‌ک ده‌رب‌رینی لاوازی و نا‌ره‌زایی سه‌یری ده‌کات. ئە‌و پیشنیاری ئە‌وه ده‌کات که مه‌سیحیه‌ت شکومه‌ندی له‌ ئازار و لاوازی ده‌کات و له‌هه‌مان کاتدا هیز و ده‌سه‌لات بی به‌ها ده‌کات. (Nietzsche, 1895: 37)

ئینکاری ژیان: نیچه پێی وایه که مه‌سیحیه‌ت هه‌لو‌یستیکی ئینکاری ژیان په‌روه‌رده ده‌کات به‌جه‌ختکردنه‌وه له‌سه‌ر ژیانی دوا‌ی مردن و بی‌ه‌هاکردنی بوونی زه‌مینی. ره‌خنه‌ له‌عه‌قیده‌ی مه‌سیحی وه‌ک زاهید ده‌گریت که بانگه‌شه‌ بو‌ خو‌به‌ده‌سته‌وه‌دان و سه‌رکو‌تکردنی غه‌ریزه‌ سروشتیه‌کان ده‌کن. نیچه ئە‌م فی‌رکاریانه به‌ریگریکردن له‌ توانای مرو‌ف و ریگریکردن له‌ دووپاتکردنه‌وه‌ی ژیان ده‌بینیت. (Nietzsche, 1895: 38)

ریگریکردن له‌ تاکایه‌تی: نیچه ده‌لیت مه‌سیحیه‌ت به‌سه‌پاندنی پی‌وه‌ره ئە‌خلاق‌ی و ئایینییه‌کان به‌سه‌ر تاکه‌کاندا، په‌ره به‌یه‌کسانی و مامناوه‌ندی ده‌دات. ئە‌و ره‌خنه‌ له‌جه‌ختکردنه‌وه‌ی مه‌سیحیه‌کان له‌سه‌ر گو‌ی‌پ‌رایه‌لی و خو‌به‌زلزانی و خو‌گونجاندن له‌گه‌ل ده‌سه‌لات ده‌گریت، که پێی وایه داهیتان و سه‌ره‌خو‌یی تاکه‌که‌سی ده‌خکینیت. نیچه پالپشتی په‌ره‌سه‌ندنی تاکه‌ ناوازه‌کانه که نۆرمه‌کانی ئە‌خلاق‌ی ئاسایی تیده‌په‌رینن و به‌دوا‌ی به‌هاکانی خو‌یاندان ده‌گه‌رین. (Nietzsche, 1895: 40)

سه‌رکو‌تکردنی غه‌ریزه‌ ژیانیه‌کان: نیچه پید‌ا‌گری ده‌کات که مه‌سیحیه‌ت غه‌ریزه و پالنه‌ره ژیانیه‌کان سه‌رکو‌ت ده‌کات، وه‌ک ئیراده‌ی ده‌سه‌لات و به‌دوادا‌چوون بو‌ باشی. ئە‌و ره‌خنه‌ له‌ ئایدیاله مه‌سیحیه‌کانی خو‌به‌زلزانی و خو‌به‌ختکردن ده‌گریت، که وه‌ک به‌ره‌به‌ست له‌به‌رده‌م گه‌شه‌سه‌ندنی

مرۆفدا دەیبینییت. نیچه بانگه شه بو پزگارکردنی غه ریزه و ئاره زووه کانی مرۆف دهکات و دهلیت، بو گه شه کردن و به دیهینانی که سی پیویستن. (نیچه، موئه یه د مسته فا، ۲۰۲۰: ۶۷)

نیهیلیزم و مردنی خودا: نیچه به ناوبانگه "مردنی خودا" وهک ده رئه نجامی دابه زینی باوه ری مه سیحی له کومه لگهی رۆژئاوا دا راده گه یه نیت. ئه و ده لیت له ده ستدانی باوه ر به به ها ئایینییه نه ریتییه کان بووه ته هوی قهیرانی مانا و ناسنامه، ئه مه ش بووه ته هوی دروستبوونی نیهیلیزم- باوه ربوون به نه بوونی مانا یان به های سروشتی له ژياندا. نیچه دارمانی ئایینی مه سیحی وهک ده رفه تیک بو هه لسه نگاندنه وهی به هاکان و سه ره لادانی چوارچی وهی ئه خلاقى نوئى و دووپاتکردنه وهی ژيان دەیبینییت. (نیچه، موئه یه د مسته فا، ۲۰۲۰: ۶۸)

ره خنه ی نیچه له ئایینی مه سیحی، ره نگدانه وهی پرۆژه فه لسه فییه فراوانتره که یه که ته حه دای بیروباوه ری ئه خلاقى و ئایینی نه ریتی دهکات. داواى دووباره هه لسه نگاندنیکى ریشه یی بو به هاکان دهکات که ئاههنگ بگيریت بو داهینه ری مرۆف و تاکایه تی و دووپاتکردنه وهی ژيان. بیروکه کانی نیچه کاریگه ریه کی قوولیان له سه ر پیتشه اته فه لسه فی و کولتوورییه کانی دواتر هه بووه، مشتومره کانی سه باره ت به ئه خلاق و ئایین و مانای بوونیان له قالب داوه.

ره خنه ی نیچه له مه سیحیه تدا ناوه ندی فه لسه فه که یه، به لام به هوکارى جوړاوجوړ رووبه رووی ره خنه بووه ته وه. ره خنه گران ده لاین ویناکردنی ئه و فره چه شنی میژووی ئایینی مه سیحی و به شدارییه ئه رینییه کانی له شارستانییه تی رۆژئاوا دا زور ئاسان دهکات. ئه وان پیتشنیاری ئه وه ده که ن که شیکارییه کانی نیچه زورجار لیکدانه وه و نوانسه کانی پیتشکه و تنخوازانه تر له ناو بیری مه سیحیدا پیتشگویی ده خات، ته نیا سه رنجی له سه ر لایه نه نه رینییه کانی ده بییت.

سه ره رای ئه وه ش، شیکاری دهروونی نیچه بو ئایینی مه سیحی به هوی بچووکرده وه و نه بوونی بنه مای ئه زمونییه وه ره خنه ی زوری لی گیراوه. تایبه تمه ندردنی ئه خلاقى مه سیحی وهک ئه وهی رهگ و ریشه ی له ناره زایی و عه قلیه تی کویله دا هه یه، چاوپوشی له ئالۆزی کاریگه ریه میژووی و کولتوورییه کان دهکات. هه ره ها هه ندیک ده لاین ره تکرده وهی به ها نه ریتییه کانی مه سیحی له لایه ن نیچه بۆشایییه کی ئه خلاقى به جیده هیلیت و نیگه رانییه کان له باره ی ریزه گه رایى ئه خلاقى و نیهیلیزمه وه ده وروژینییت.

جگه له وه ش جه ختکرده وهی نیچه له سه ر داینامیکی ده سه لات و ئیراده ی ده سه لات به کیشه دار داده نرییت. ره خنه گران هو شداری ده دن له وهی که ره نگه ئاهه نگگیرانه که ی بو هیز و

تاكايه تي، دوڭى ناله بارى لاواز و په راويز خراوه كان پشتگوي بخات و پله به ندييه كانى ده سالات به هيزتر بكات. شكومه نكردنى "ئوبه رمينش" يان سوپه رمان وه كو پوتانسيلى نوخبه يى و ئيستسناى سه ير ده كريت.

له كوتاييدا، ره خنه ي نيچه له مه سيحيه ت بانگه يشتى ليكولينه وه ده كات بو زور ساده كردنه وه و بچوو ككردنه وه و كاريگه ريبه نه گه ريبه كانى. له كاتيكدا شيكاريه كانى بير كردنه وه و رووژينه رن، به لام مشتومريكى به رده وام له باره ي نه خلاق و ئايين و كولتوره وه هان ده دات، نه مه ش پيوستى به تيگه يشتنيكى نوانس هه يه له بيروكه كانى و كاريگه ريبه كانيان.

فریدریش نیچه به بیرۆکه رادیکاله‌کانی ناسراوه که ته‌حه‌دای به‌ها ئه‌خلاقیه نه‌ریتییه‌کان و چوارچیوه فه‌لسه‌فیه‌کان ده‌کن. ناوه‌ندی فه‌لسه‌فه‌ی نیچه چه‌مکی ئه‌خلاق وه‌ک ده‌سه‌لاته، چه‌مکی که له‌ بنه‌رتدا تیگه‌یشتیمان له‌ ئه‌خلاق و ره‌فتاری مرۆقه‌کان داده‌پژیتیه‌وه. له‌م ته‌وه‌ره‌ماندا قوول ده‌بینه‌وه له‌ گه‌رانی نیچه بۆ ئه‌خلاق وه‌ک ده‌سه‌لات له‌ به‌ره‌مه‌کانیدا، به‌دواداچوون بۆ کاریگه‌رییه‌کانی بۆ خودی تاکه‌که‌سی، نۆرمه‌کانی کۆمه‌لگا و به‌دواداچوون بۆ باشی مرۆقاییه‌تی ده‌که‌ین.

فه‌لسه‌فه‌ی نیچه ره‌گ و ریشه‌ی قوولی له‌ ئه‌خلاقیه نه‌ریتیدا هه‌یه، به‌تایبه‌تی که په‌یوه‌ندی به‌ به‌ها جووله‌که-مه‌سیحییه‌کان و چه‌مکی "چاکه" و "خرابه‌وه" هه‌یه. نیتچه به‌وه ناسرا بوو که "مردنی خودا"ی راگه‌یاند، به‌و پێیه‌ی که دابه‌زینی باوه‌ری ئایینی له‌ کۆمه‌لگه‌ی رۆژئاوادا کاریگه‌ری قوولی له‌سه‌ر چوارچیوه ئه‌خلاقیه‌کان هه‌بووه. له‌ غیابی ده‌سه‌لاتی خودایی، نیچه پێداگری له‌سه‌ر ئه‌وه ده‌کرد که مرۆقه‌کان ده‌بێ له‌سه‌ر زاراوه‌کانی خۆیان ئه‌خلاق هه‌سه‌نگینه‌وه و پێناسه‌ی بکه‌نه‌وه، تیگه‌یشتنیکی نوانستر و دینامیکتر له‌ بنه‌ما ئه‌خلاقیه‌کان له‌ باوه‌ش بگرن. (نیتچه، ریبین، ۲۰۱۷ : ۶۸)

له‌ کرۆکی چه‌مکی نیچه بۆ ئه‌خلاق وه‌ک ده‌سه‌لات، بیرۆکه‌ی "ئیراده‌ی ده‌سه‌لات" (Will to Power) هه‌یه. مرۆف لای نیچه، خواستیکی بنه‌ره‌تی بۆ ده‌سه‌لات و خۆ دووپاتکردنه‌وه ده‌رده‌خات. ئه‌وه‌ه‌ولێکی بیوچان بۆ تپه‌په‌راندنی ئاسته‌نگه‌کان و دووپاتکردنه‌وه‌ی بوونی خۆی له‌ جیهاندا، پالده‌نیت. ئه‌م ئیراده‌یه بۆ ده‌سه‌لات به‌ شیوه‌ی جوړاوجۆر خۆی ده‌رده‌خات، له‌ به‌دواداچوون بۆ ته‌ماحه‌ تاکه‌که‌سییه‌کانه‌وه تا ده‌گاته موماره‌سه‌ی کاریگه‌ری و کۆنترۆلکردن به‌سه‌ر ئه‌وانی دیکه‌دا. (Dudley, Will, 2002: 201)

به‌ پێچه‌وانه‌ی چه‌مکه ئاساییه‌کانی ئه‌خلاق وه‌کو خۆبه‌خشی و خۆنه‌ویستی، نیچه ده‌لێت که ره‌فتاری ئه‌خلاقیه له‌ کۆتاییدا به‌هۆی به‌رژه‌وه‌ندی خۆپه‌رستی و جه‌ختکردنه‌وه له‌سه‌ر به‌هاکانی مرۆقه‌وه پالنه‌ره. له‌ کتێبی "له‌ ده‌ره‌وه‌ی چاکه و خرابه‌دا" ده‌نوسیت "هه‌موو شته‌ باشه‌کان سه‌رده‌مانیک شتیکی خراب بوون؛ هه‌موو گوناھیکی ره‌سه‌ن گۆراوه بۆ فه‌زیله‌تیکی ره‌سه‌ن". لێره‌دا نیچه ته‌حه‌دای جیاوازی دووانه‌ی نیوان چاکه و خرابه‌ ده‌کات و پێشنیاری ئه‌وه ده‌کات که حوکمه‌کانی ئه‌خلاقیه بابه‌تی و وابه‌سته‌ی دیدگای تاکه‌که‌سی و کۆنتیکسته کولتوورییه‌کان. (نیتچه، ریبین، ۲۰۲۳ : ۹۲)

چەمكى "ئۆبەرمېنىش" يان "ئۆقەرمان"ى نىچە، دىدگاي ئەو بۇ باشى ئەخلاقى و تواناي مروّف بەرجەستە دەكات. ئۆبەرمېنىش ئەخلاقى ئاسايى و نۆرمەكانى كۆمەلايەتى تىدەپەرىنىت و رېبازى خۆى دروست دەكات و بەھاگەلىك دروست دەكات كە ژيان دووپات دەكەنەو و ئاھەنگ دەگېرن بە تاكايەتى. بە پىچەوانەى عەقلىەتى مەرەوہى جەماوەر، ئۆبەرمېنىش پرىى ئەزموونى مروّف لە باوہش دەگرىت، بە بوئرى و خۆراگرى رووبەرووى تەحەددىاتەكان دەبىتەوہ.

لە روانگەى نىچە، كۆدە ئەخلاقىيە نەرىتىيەكان خزمەت بە سنوورداركردن و سەركوتكردى دەربرىنى ئىرادە و داھىنەرى تاكەكەسى دەكەن. رەخنە لە ئەخلاقى مەرپايەتى ئايىنى مەسىحى دەگرىت، كە بە پەرەپىدانى يەكسانىي و مامناوہندى و عەقلىەتى كۆيلە دەزانىت. بەلكو نىچە بانگەشە بۇ ھەلسەنگاندنەوہى بەھاكان دەكات، كە تاكەكان دەسەلاتى سروشتى خۆيان لە باوہش بگرن و بەھرە و خولياى ناوازەى خۆيان دەچىنن.

ئەخلاق وەك دەسەلات درىژدەبىتەوہ بۇ كايەى سىياسەت و رىكخستنى كۆمەلايەتىش. نىچە بىروكەى بنەما ئەخلاقىيە گشتگىرەكان رەتدەكاتەوہ و بانگەشە بۇ روانگەيەكى پراگماتىكتر بۇ حوكمپرانى دەكات كە لەسەر بنەماى جەختكردنەوہ لەسەر دەسەلات و بەدواداچوون بۇ گەورەى بەكۆمەل بىت. ئەو رەخنە لە دىموكراسى دەگرىت، كە بە پەرورەدەكردى مامناوہندى و يەكسانىخووزى لەسەر حىسابى باشى و پلەبەندى سەيرى دەكات. نىچە جەخت لەوہ دەكاتەوہ كە دەسەلات تەنيا برىتى نىيە لە جىبەجىكردى كۆنترۆل بەسەر ئەوانى دىكەدا بەلكو زىاتر پەيوەندى بە تواناي دارشتنى چارەنووسى خۆى و تىپەراندنى سنوورداركردنەكانەوہ ھەيە. ئەم چەمكە لە دەسەلات بە نزيكىيەوہ بەستراوہتەوہ بە چەمكى "ئىرادەى دەسەلات"ى نىچە، كە نوئنەرايەتى پالئەرە سروشتىيەكەى ناو ھەموو بوونەوہرە زىندووہكان دەكات بۇ جەختكردنەوہ لەسەر بوونى خۆيان و فراوانكردى كاريگەرئىيەكانيان. بەلام نىچە ھۆشدارى دەدات لە مەترسىيەكانى خراب بەكارھىتان يان تىنەگەيشتن لە دەسەلات. ھۆشدارى دەدات لەوہى كە دەسەلاتى كۆنترۆلنەكراو دەتوانىت بىتە ھۆى ستەمكارى و ئىستغلالكردن و گەندەلى ئەخلاقى. بۆيە نىچە بانگەشە بۇ رېبازىكى ھاوسەنگ دەكات بۇ دەسەلات، رېبازىك كە بەھۆى حىكمەت و خۆئاگابوون و داننان بە سنوورداربوونى مروّفەوہ ھىور بكرىتەوہ. (نىتچە، رىبين، ۲۰۲۳ : ۹۶)

لە كۆتايىدا فەلسەفەى فرىدرىش نىچە لە پاي ئاكار وەك ھىن، خەيالكردنەوہيەكى ورووژىنەرانەى ئەخلاق وەك دەسەلات پىشكەش دەكات، تەحەداى رىكەوتنە ئەخلاقىيە نەرىتىيەكان دەكات و بانگەشە بۇ رېبازىكى جەختكەرەوہتر و ئىجابىتر لە ژيان دەكات. نىچە بە ئامىزگرتنى

ئىرادەى دەسەلات و دووپاتكردنه وهى به هاى ئۆتۆنۆمى تاكه كه سى و خۆدەر برپىن، بانگه يشتمان دهكات بۆ تىپه پاندى سنوره كانى ئەخلاقى ئاساىى و هه ولدان بۆ گه وره يى له هه موو لايه نه كانى بوونماندا. له كاتىكدا رهنگه بىرۆكه كانى مشتومراوى و نا ئارامكه ر بن، به لام به رده وامن له ئىلھامبه خشىن بۆ بىر كرده وه و مشتومر له سه ر سروشتى ئەخلاق و گه شه سه ندى مروف له جىھانى مۆدىرن.

چەمكى (پىياوى بالا) "سوپەرمان" يان "ئوبەرمېنشى"نى فرىدريش نىچە ۋەك يەككىك لە كارىگەرترىن و مشتومرترىن بىرۆكەكانى مېژوۋى فەلسەفە ۋەستاوە. چەمكى سوپەرمان كە لەناو رەخنەى بەرفراوانترى نىچە لە ئەخلاق و بەھا نەرىتېيەكاندا چەسپاۋە، نوينەرايەتى دووبارە خەيالكردەنەۋەيەكى رېشەيى لە پۇتانسىلى مرۇف و باشى ئەخلاقى دەكات. لەم وتارەدا بەدواداچوون بۇ ئەخلاقى سوپەرمان لە فەلسەفەى نىچەدا دەكەين، بەدواداچوون بۇ كارىگەرېيەكانى لەسەر ئۆتۈنۈمى تاكەكەسى، نۆرمەكانى كۆمەلگا و بەدواداچوونى گەرەيى دەكەين.

لە ناوەرۆكى چەمكى نىچە بۇ سوپەرمان، چەمكى زالبوون بەسەر خۇ و خۇدروسىتكردنەى. سوپەرمان بە كۆدە ئەخلاقىيە ئاساييەكان يان چاۋەرۋانىيە كۆمەلەيەتېيەكانەۋە پابەند نىيە بەلكو لەبرى ئەۋە بەھا و ماناكانى خۇى لە جىهانىكدا دروست دەكات كە خالى لە گرنكى سروسىتى. نىچە لە "زاراتوسترا بەم شىۋەيە قسەى كرد"، سوپەرمان ۋەك بەرجەستەكردىنى پۇتانسىلى مرۇف دەخاتە رۋو، بوونىك كە سنوورەكانى ئاسايى تىدەپەرېننىت و پېرى ئەگەرەكانى ژيان لە باۋەش دەگرېت.

لاى نىچە، سوپەرمان نوينەرايەتى جىابوونەۋەيەكى رېشەيى دەكات لە عەقلىەتى مەرۋمالەى جەماۋەر. لە كاتىكدا زۆرىنەى مرۇقايەتى پابەندە بە دىكتاتورىيەكانى نەرىت و يەكسانىيەۋە، سوپەرمان دەۋىرېت پىرسىار بكات و تەحەدا بكات و سەرلەنۋى دروست بكاتەۋە. پىشەنگى بەھا نوئىيەكانە، پىشەنگى پىشكەۋتنى مرۇفە و تەلارسازىكى چارەنۋوسى خۇيەتى. (فەرەج، كەمال ۲۰۱۹ : ۲۰۱)

بۇ ئەخلاقى نىچە لەبارەى سوپەرمانەۋە، چەمكى "ئىرادەى دەسەلات" زۆر گرنگە. بە پىچەۋانەى چەمكە نەرىتېيەكانى ئەخلاق كە لەسەر بنەماى خۇبەخشى و خۇنەۋىستى دامەزراۋە، نىچە دەلېت مرۇفەكان بەھۋى خواستىكى بنەرەتى بۇ دەسەلات و خۇ دووپاتكردەنەۋە دەجولېن. سوپەرمان ئەم ئىرادەيە بۇ دەسەلات لە پاكترىن شىۋەى خۇيدا بەرجەستە دەكات، هېز و داھىنەرى خۇى بەكاردەھىننىت بۇ ئەۋەى جىهان بەپىنى دىدگاي خۇى لە قالب بدات.

لە ناوەرۆكى ئەخلاقى سوپەرماندا بنەماى خۇ زالبوون و خۇۋەدىھىنان ھەيە. ئەۋ قەرزارى دەسەلاتە دەرەككىيەكان يان فەرمانە ئەخلاقىيەكان نىيە بەلكو لەبرى ئەۋە ھەستكردن بە سەر بەخۇيى و رەسەنايەتى ناۋەكى دەچىننىت. سوپەرمان لە ئامىزگرتنى سروسىتى خۇيدا، بەھاي تاكايەتى و

به‌دواداچوون بۆ باشی له سه‌رووی هه‌موو شتی‌که‌وه دووپات ده‌کاته‌وه.

هه‌روه‌ها ئه‌خلاقى نیچه له‌باره‌ی سوپه‌رمانه‌وه، هه‌لسه‌نگاندنیکی ریشه‌یی بۆ چه‌مکه ئاساییه‌کانی چاکه و خراپه به‌دوای خۆیدا ده‌هینیت. به‌پێچه‌وانه‌ی ئه‌خلاقى مه‌سیحی تاوانباری و رزگاربوون که نیچه وه‌ک ده‌رکه‌وتنی ئه‌خلاقى کۆیله ده‌ییینیت، سوپه‌رمان له‌ ده‌ره‌وه‌ی سنووری دووانه‌ی ئه‌خلاقى کارده‌کات. کۆی ئه‌زموونی مرۆ‌قايه‌تی به‌ لایه‌نه تاريکه‌کانیشه‌وه له‌ باوه‌ش ده‌گریت و ژيان به‌ هه‌موو ئالۆزی و ناروونیه‌که‌یه‌وه دووپات ده‌کاته‌وه.

ره‌خنه‌گرانی چه‌مکی نیچه بۆ سوپه‌رمان نیگه‌رانی خۆیان سه‌باره‌ت به‌ تواناکانی بۆ نوخبه‌گه‌رایي و پاو‌نخو‌ازی و روژاندووه. ئه‌وان ده‌لین جه‌خت‌کردنه‌وه له‌سه‌ر گه‌وره‌یی و ده‌سه‌لاتی تاک ره‌نگه‌ بیه‌ته‌ هۆی ئیستغلا‌ل‌کردن و چه‌وساندنه‌وه‌ی لاواز و په‌راویزخراوه‌کان. جگه‌ له‌وه‌ش، ئیمکانی به‌ده‌یه‌ناتی دیدگای نیچه بۆ سوپه‌رمان له‌ جیهانی‌کدا که به‌ نایه‌کسانی کۆمه‌لایه‌تی و نادادپه‌روه‌ری تایبه‌تمه‌نده، ده‌خه‌نه ژیر پرسیاره‌وه. (ئه‌بۆبه‌کر هه‌سه‌ن ۲۰۲۰ : ۲۰۱)

به‌لام لایه‌نگرانی ئه‌خلاقى نیچه چه‌مکی سوپه‌رمان وه‌ک چوارچۆیه‌یه‌کی رزگارکه‌ر و به‌هێزکه‌ر بۆ گۆر‌ان‌کاری که‌سی و کولتووری ده‌بینن. ئه‌وان ده‌لین که جه‌خت‌کردنه‌وه‌ی نیچه له‌سه‌ر سه‌ره‌خۆیی تاکه‌که‌سی و داهێنان، دژه‌ ژه‌هریکی به‌هێز پێشکه‌ش به‌ یه‌کسانی و مامناوه‌ندی ژيانی مۆدیرن ده‌کات. تاکه‌کان به‌ ئامیزگرته‌ی ته‌حه‌دای خۆ زالبوون، ده‌توانن سنووره‌کانی رابردوو تیپه‌رینن و داهاتوویه‌ک دروست بکه‌ن که به‌ په‌سه‌نایه‌تی و زیندوویی پیناسه‌ کراوه. Dudley, Will (2002 : 202)

ئه‌خلاقى فریدریش نیچه بۆ سوپه‌رمان نوینه‌رایه‌تی دیدیکی ئیستفزازي و شو‌ر‌ش‌گێ‌رانه ده‌کات بۆ باشی مرۆ‌ف و ئۆتۆنۆمی ئه‌خلاقى. نیچه به‌ ته‌حه‌دای چه‌مکه نه‌ریتییه‌کانی ئه‌خلاق و به‌هاکان، بانگه‌یه‌شتمان ده‌کات که بیر له‌ گریمانه‌کانمان بکه‌ینه‌وه سه‌باره‌ت به‌ سروشتی ئه‌خلاق و ئه‌گه‌ره‌کانی گه‌شه‌سهندنی مرۆ‌ف. له‌ کاتیکدا ره‌نگه‌ بیرۆکه‌کانی مشتومر‌او‌ی و نائارامکه‌ر بن، به‌لام به‌رده‌وامن له‌ ئیلهامبه‌خشین بۆ بیرکردنه‌وه و مشتومر له‌سه‌ر پرسیاره‌ بئه‌ره‌تییه‌کانی بوون و مانا له‌ جیهانی مۆدیرن.

له ناوه‌رۆکی ئەخلاقى نیچه‌دا چه‌مكى "ئیراده‌ی ده‌سه‌لات" هه‌یه. نیچه له وته‌یه‌كى به‌ناوبانگدا رایگه‌یاندوو، "بیرۆكه‌ی من ئەوه‌یه كه هه‌موو جه‌سته‌یه‌كى دیاریكراو هه‌ولده‌دات ببیته وه‌ستا به‌سه‌ر هه‌موو فه‌زایه‌كدا و هه‌یزه‌كه‌ی (ئیراده‌ی خۆی بۆ ده‌سه‌لات) درێژ بکاته‌وه و هه‌موو ئەو شتانه‌ی كه به‌ره‌نگاری درێژبوونه‌وه‌ی ده‌بنه‌وه، بخاته‌ دواوه. لای نیچه، ئیراده‌ی ده‌سه‌لات هه‌یزی بزویته‌ری بوونی مرۆقه، خواستیكى زگماکییه بۆ دووپاتکردنه‌وه‌ی تاکیه‌تى و تپه‌پاندنى ئاسته‌نگه‌كان و دووپاتکردنه‌وه‌ی بوونی خۆی له جیهاندا.

نیچه ته‌حه‌داى چه‌مكه نه‌ریتییه‌كانى ئەخلاق ده‌كات، كه وهك به‌ره‌مه‌ی ئەخلاقى كۆیله ده‌ببیت، كه ره‌گیان له نا‌ره‌زایى و گوێپایه‌لیدا هه‌یه. ئەو ره‌خنه له بیرۆكه‌ی ره‌ها ئەخلاقیه‌كان ده‌گریت و ده‌لێ كه ئەخلاق ده‌بێ له ئەزموون و ده‌ربڕینی تاكه‌كه‌سیدا زه‌مینه‌سازى بكریت. نیچه له كتیبه‌ی "له‌ودیو چاكه و خراپه‌وه" ده‌نوسیت "ئەخلاق غه‌ریزه‌ی مه‌ر له تاكدا". ئەو پێشنیاری ئەوه ده‌كات كه ئەخلاقى ئاسایی داهیتان و سه‌ربه‌خۆیی تاك ده‌خكینیت، په‌ره به‌یه‌كسانی و مامناوه‌ندى ده‌دات. (فه‌ره‌ج، كه‌مال ۲۰۱۹ : ۲۰۱)

ناوه‌ندى ئەخلاقى هه‌یزی ئیراده‌ی نیچه چه‌مكى "خۆ زالیوونه". نیچه هانى تاكه‌كان ده‌دات كه ته‌حه‌دا و به‌ربه‌سته‌كان وهك ده‌رفه‌تیک بۆ گه‌شه‌کردن و خۆبه‌دییه‌تێن له باوه‌ش بگرن. ده‌نوسیت "ئوه‌ی نامکوژیت، به‌هه‌یزترم ده‌كات". نیچه بانگه‌شه بۆ چاندنى هه‌یزی ناوه‌وه و خۆراگری ده‌كات، داواى له تاكه‌كان ده‌كات كه ڕووبه‌رووی ترس و سنوورداربوونه‌كانیان ببه‌وه له پیناو به‌ده‌سته‌پینانى باشى كه‌سیدا.

هه‌روه‌ها ئەخلاقى هه‌یزی ئیراده‌ی نیچه جه‌خت له‌سه‌ر گرنگی ره‌سه‌نایه‌تى و خۆده‌ربرین ده‌كات. ئەو ئاهه‌نگ ده‌گه‌ڕیت بۆ ئەو "پۆحه ئازادانه" كه ده‌وێرن سه‌ره‌په‌چی له نۆرمه‌كانى كۆمه‌لگا بکه‌ن و به‌هاكانى خۆیان دروست بکه‌ن. نیچه ده‌نوسیت "بیه به‌وه كه‌سه‌ی كه‌یت!" هانى تاكه‌كان ده‌دات كه به‌هره و خولیاى ناوازه‌ی خۆیان له باوه‌ش بگرن، یه‌كسانیی ره‌ت بکه‌نه‌وه و خۆدى راسته‌قینه‌ی خۆیان له باوه‌ش بگرن.

ره‌خنه‌گرانى ئەخلاقى نیچه نیگه‌رانى خۆیان له‌باره‌ی پۆتانسیلی رێژه‌گه‌رایى ئەخلاقى و نیهیلیزمه‌وه وروژاندوو. ئەوان ده‌لێن به‌بێ چوارچۆیه‌یه‌كى ئەخلاقى جیگیر، تاكه‌كان ده‌توانن پاساو

بۇ پەفتارى نائەخلاقى بدن له پىناو بهرژه وهنديه كانى خوياندا. جگه له وهش، ئيمكانى ديدگاي نيچه
بۇ "ئوبه رمينش" يان سوپه رمان له جيهانىكدا كه به نايه كسانى كومه لايه تى و نادادپه روه رى
تاييه تمه نده، ده خنه ژير پرسياره وه. (نيتچه، ۲۰۲۳ : ۵۸)

به لام لايه نگرانى ئه خلاقى نيچه وهك چوارچيوه يه كى رزگار كهر و به هيز كهر بۇ گورانكارى
كه سى و كولتوروى ده يبينن. ئه وان ده لىن جه ختكر دنه وهى نيچه له سه ر ئوتونومى و داهينه رى
تاكه كه سى دژه ژه هريكى به هيز پيشكesh به يه كسانى و مامنا وه ندىي ژيانى مؤديرن ده كات. تاكه كان
به ئاميزگرتنى ته حده اى خو زالبوون، ده توانن سنوره كانى رابردوو تيپه رينن و داهاتوويه ك دروست
بكه ن كه به ره سه نايه تى و زيندوويى پيناسه كراوه.

له كوتاييدا، ئه خلاقى هيزى ئيراده ي فريدرئيش نيچه نوينه رايه تى لادانئيكى ريشه يى له
فلسه فه ي ئه خلاقى ته قليدى ده كات. نيچه به جه ختكر دنه وه له سه ر چه مكى ئيراده ي ده سه لات،
بانگه يشتى تاكه كان ده كات كه هيزى سروشتى خويان له باوهش بگرن و له به رامبه ر ناخوشيه كاندا
ئوتونومى و سه ربه خويى خويان دووپات بكه نه وه. له كاتيكدا ره نكه بيرۆكه كانى جيى مشتومر و
ته حده بن، به لام به رده وامن له ئيلهامبه خشين بۇ بيركر دنه وه و مشتومر له سه ر سروشتى ئه خلاق و
گه شه سه ندى مرؤف له جيهانى مؤديرن.

ئەنجام :-

1. ئەخلاقى ھىزى ئىرادەى نىچە بانگەشە بۇ دووپاتكردنه وەى تاكايەتى و پەتكردنه وەى ئەخلاقى ئاسايى و بەدواداچوون بۇ خۇ زالبوون و پەسەنايەتى دەكات، تەحەداى تاكەكان دەكات كە سەربەخۇيى خۇيان دووپات بكەنەو و بەربەستەكان تىپەپىنن لە بەدواداچوون بۇ باشى كەسى و گۇرپىنى كۆلتوورى.
2. چەمكى نىچە بۇ سوپەرمان بەرجەستەى لادانىكى ريشەيى لە ئەخلاقى تەقلىدىيە، بانگەشە بۇ سەربەخۇيى تاكەكەسى و خۇدروسىتكردن و بەدواداچوون بۇ گەورەيى دەكات لە دەرەوەى نۆرم و رىكەوتنە كۆمەلايەتتەيەكان. تەحەداى تاكەكان دەكات كە ئاسايى تىپەپىنن و ھىز و داھىنەرى سروسىتى خۇيان لە باوەش بگرن و چەمكەكانى چاكە و خراپە پىناسە بكەنەو، ئەمەش ھەم سەرسامى و ھەم مشتومر لە گوتارى فەلسەفەدا لىدەكەوتتەو.
3. فەلسەفەى ئەخلاقى نىچە وەك دەسەلات تەحەداى چوارچىوۋە ئەخلاقىيە نەرىتتەيەكان دەكات، بانگەشە بۇ جەختكردنه وەى تاك لەسەر بەھاكان و بەدواداچوون بۇ خۇ دووپاتكردنه وەى دەكات لە دەرەوەى نۆرمەكانى كۆمەلگا. نىچە رەگ و ريشەى لە چەمكى "ئىرادەى دەسەلات" دا ھەيە، ئەخلاق وەك دەربرىننىكى دىنامىكى ئارەزوو و داھىنەرى مرۇف پىناسە دەكاتەو، ھانى تاكەكان دەكات كە چەمكە ئاسايىيەكانى چاكە و خراپە تىپەپىنن. نىچە بە ئامىزگرتنى دىدگاي "ئوقەرمان" بانگەھىشتەمان دەكات بۇ ھەلسەنگاندنەوەى بەھاكانمان، چاندنى خالە بەھىزە ناوازەكانمان و پووبەپووبوونەوەى تەحەددىياتى بوون بە بوورى و پەسەنايەتى، پىشكەشكردى دىدىكى وروژىنەر و بەھىزكەر بۇ پۇتانسىلى مرۇف و سەربەخۇيى ئەخلاقى.
4. رەخنەى نىچە لە ئەخلاقى نەرىتى سەنتەرى لەسەر چەمكى "ئەخلاقى كۆيلە" و عەقلىيەتى مەر كە پىي وايە پۇتانسىل و داھىنەرى تاكەكەسى دەخنىكىتتە. ئەو تەحەداى ئەو بەھايانە دەكات كە سىستەمى ئەخلاقى ئاسايى بەرەوپىش دەبەن، بەتايبەتى ئەوانەى رەگيان لە ئايىنى مەسىحيدا ھەيە، و دەلىت كە رىگرى لە بەدواداچوونى باشى و داھىنان دەكەن. نىچە بانگەشە بۇ ھەلسەنگاندنەوەى بەھاكان دەكات كە ئاھەنگ دەگىرپت بۇ تاكايەتى و پەسەنايەتى و ئىرادەى دەسەلات، سنوورداركردى ئەخلاقى ئاسايى رەتدەكاتەو. لە كاتىكدا رەخنەكەى مشتومر و بىركردنه وەى لىدەكەوتتەو، بەلام پووبەپووى رەخنە دەبىتتەو بەھوى تواناي ئەوەى كە ببىتە ھوى رىژەگەرايى ئەخلاقى، رەشەبىنىيەكەى، نەبوونى ئەلتەرناتىفى پراكىتىكى و پىشگويخستنى لايەنە ئەرىنىيەكانى رەفتارى ئەخلاقى، كە تىشك دەخاتە سەر ئالۆزى و تەحەدداي سروسىتى لە پروانگەى فەلسەفى نىچەدا .

لیستی سه‌رچاوه‌کان :-

به‌شی یه‌که‌م:

1. که‌مال فه‌ره‌ج - فه‌ره‌نگی فه‌لسه‌فی سویدی ئینگلیزی کوردی، ۲۰۱۹ - ده‌زگای رۆشنییری جه‌مال عیرفان: سلیمانی، چاپی یه‌که‌م.
2. که‌ریم مسته‌فا - لیکسیکونی هیزر و فه‌لسه‌فه، ۲۰۲۱ - ناوه‌ندی رۆشنییری ره‌ه‌ند، سلیمانی، چاپی یه‌که‌م.
3. حه‌یدەر هه‌مه‌وه‌ند - فه‌ره‌نگی فه‌لسه‌فه، ۲۰۲۰ - ناوه‌ندی سه‌را، سلیمانی، چاپی یه‌که‌م.
4. شاسوار هه‌رشه‌می، فه‌ره‌نگی ئیتیمۆلۆژی کوردی، ۲۰۲۲، ده‌زگای رۆشنییری جه‌مال عیرفان، سلیمانی، چاپی یه‌که‌م.
5. أندریه لالاند، تعریب: خلیل أحمد خلیل - موسوعة لالاند الفلسفية، ۲۰۰۱ - منشورات عویدات، الطبعة الثانية.

به‌شی دووهم:

6. فردریش نیچه - له‌عه‌ره‌بییه‌وه: ریبین ره‌سول ئیسماعیل - زانستی شاد، ۲۰۱۷، چاپخانه‌ی ناوه‌ندی فی‌ربوون، هه‌ولێر.
7. فریدریک نیچه، مرۆفانه‌ زیده‌ مرۆفانه، وه‌رگیترانی: ریبین ره‌سول ئیسماعیل، ۲۰۲۲، چاپخانه‌ی فی‌ربوون، هه‌ولێر.
8. Nietzsche, Friedrich. Twilight of the Idols and The Anti-Christ.: trans. R. J. Hollingdale. New York: Penguin Books; 2003. p. 52
9. Kaufmann, W., The Portable Nietzsche, New York: Viking, 1954, p. 463
10. فردریک نیچه، ئاوابوونی به‌کان، وه‌رگیترانی: ریبین ره‌سول ئیسماعیل، ۲۰۲۰، چاپخانه‌ی فی‌ربوون
11. فریدریک نیچه، ئه‌ودیوی خیر و شه‌ر، وه‌رگیترانی: ریبین ره‌سول ئیسماعیل، ۲۰۲۳، کتبخانه‌ی فی‌ربوون، هه‌ولێر
12. Nietzsche, Friedrich. [1895] 1924. "Preface." Pp. 37-40 in The Antichrist (2nd ed.), translated by H. L. Mencken (1918). New York: Alfred A. Knopf
13. فریدریک نیچه: دژ مه‌سیح، له‌ئه‌لمانییه‌وه: موئه‌یه‌د مسته‌فا، ۲۰۲۰، چاپخانه‌ی مه‌م و زین، هه‌ولێر.

به‌شی سییه‌م:

14. فردریش نیچه - له‌عه‌ره‌بییه‌وه: ریبین ره‌سول ئیسماعیل - زانستی شاد، ۲۰۱۷، چاپخانه‌ی ناوه‌ندی فی‌ربوون، هه‌ولێر.
15. ئه‌بویه‌کر هه‌سه‌ن -- بیرکردنه‌وه‌ له‌گه‌ل نیچه‌دا -- 1ی کانونی یه‌که‌م، 2020، گوڤاری ژنه‌فتن، سلیمانی.
16. Nietzsche, Friedrich. [June 1868] 1921. "Letter to Karl Von Gersdorff." Selected Letters of Friedrich Nietzsche, translated by A. M. Ludovici
17. فردریش نیچه - له‌عه‌ره‌بییه‌وه: ریبین ره‌سول ئیسماعیل - له‌دایکبوونی تراژیدی، ۲۰۱۹، چاپخانه‌ی ناوه‌ندی فی‌ربوون، هه‌ولێر.
18. Dudley, Will (2002). Hegel, Nietzsche, and Philosophy: Thinking Freedom. Cambridge University Press. p. 201
19. فردریش نیچه - ئه‌ویه‌ مرۆف، وه‌رگیترانی: ریبین ره‌سول ئیسماعیل، ۲۰۱۳، چاپخانه‌ی ناوه‌ندی فی‌ربوون، هه‌ولێر.



زانكوی سه لاهه دین – ههولير
Salahaddin University-Erbil

Nietzschean Ethics

Research Project

Submitted to the department of (Philosophy) in partial
fulfillment of the requirements for the degree of B.A
or BSc. in (Philosophy)

By :-

Sherwan Namiq

Supervised by :-

Hazhan Mala Hamedamin

2024